

De invloed van stigma op herstel bij ouders met ernstige psychische aandoeningen

VGCT najaarscongres, 7 november 2024

Cecil Prins-Aardema

Geen belangenverstrengeling

Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties¹

- Sponsoring of onderzoeksgeld²
- Honorarium of andere (financiële) vergoeding³
 - Aandeelhouder⁴
 - Andere relatie, namelijk ...⁵

Bedrijfsnamen

- -
- -
- -
- -

Onderzoeksteam

Cecil Prins-Aardema

Marieke Pijnenborg

Esther Sportel

Ista Bogers

**Ilanit Hasson-
Ohayon**

Achtergrond

- Merendeel mensen met EPA is vader of moeder
- Herstel in de ouderrol heeft prioriteit
 - beschermt de kinderen
- Stigma is een belangrijk obstakel in het herstelproces

Wat is de invloed van verschillende typen stigma op herstel bij ouders met EPA?

Methode

Zoekstrategie

SMI AND Parent AND Stigma AND Recovery
4 Databases: Medline, PsychINFO, Embase, CINAHL

Flowdiagram

Identificatie: n=6,502
Full-text screening: n= 123
Inclusie: n= 27 (25 studies)

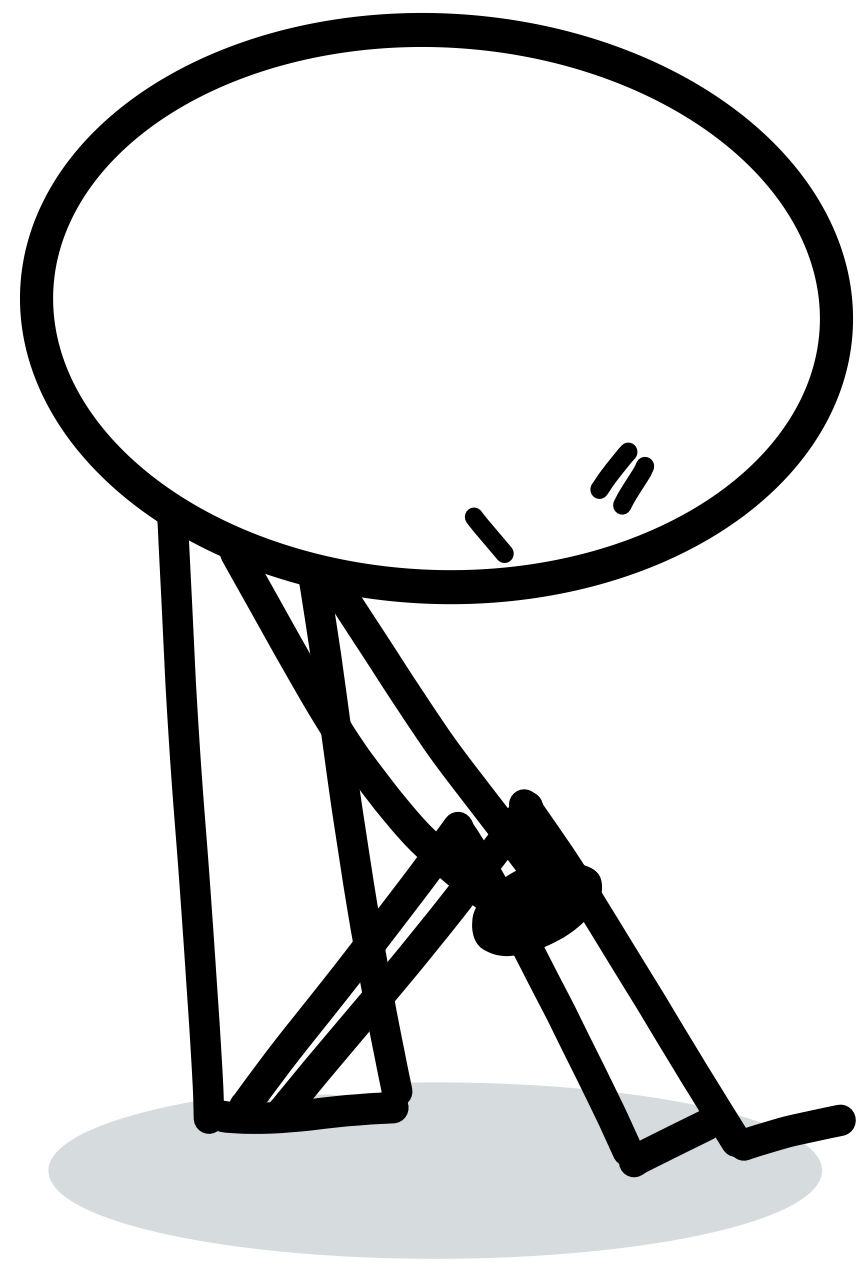
Data-extractie

6 typen stigma: publiek stigma, zelfstigma, label avoidance, structureel stigma, associatief stigma, professioneel stigma
Herstel gerelateerde factoren

Data- analyse

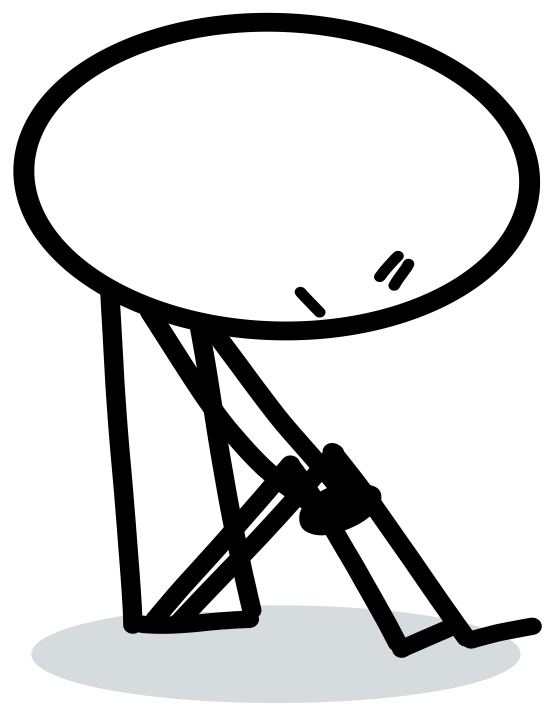
Reflexive Thematic Analysis
Conceptualisatie van 6 thema's

1. Eenzaamheid en isolatie

Het ouderschap van mensen met ernstige psychische aandoeningen wordt gestigmatiseerd.

Publiek stigma isoleert ouder, kind en gezin.

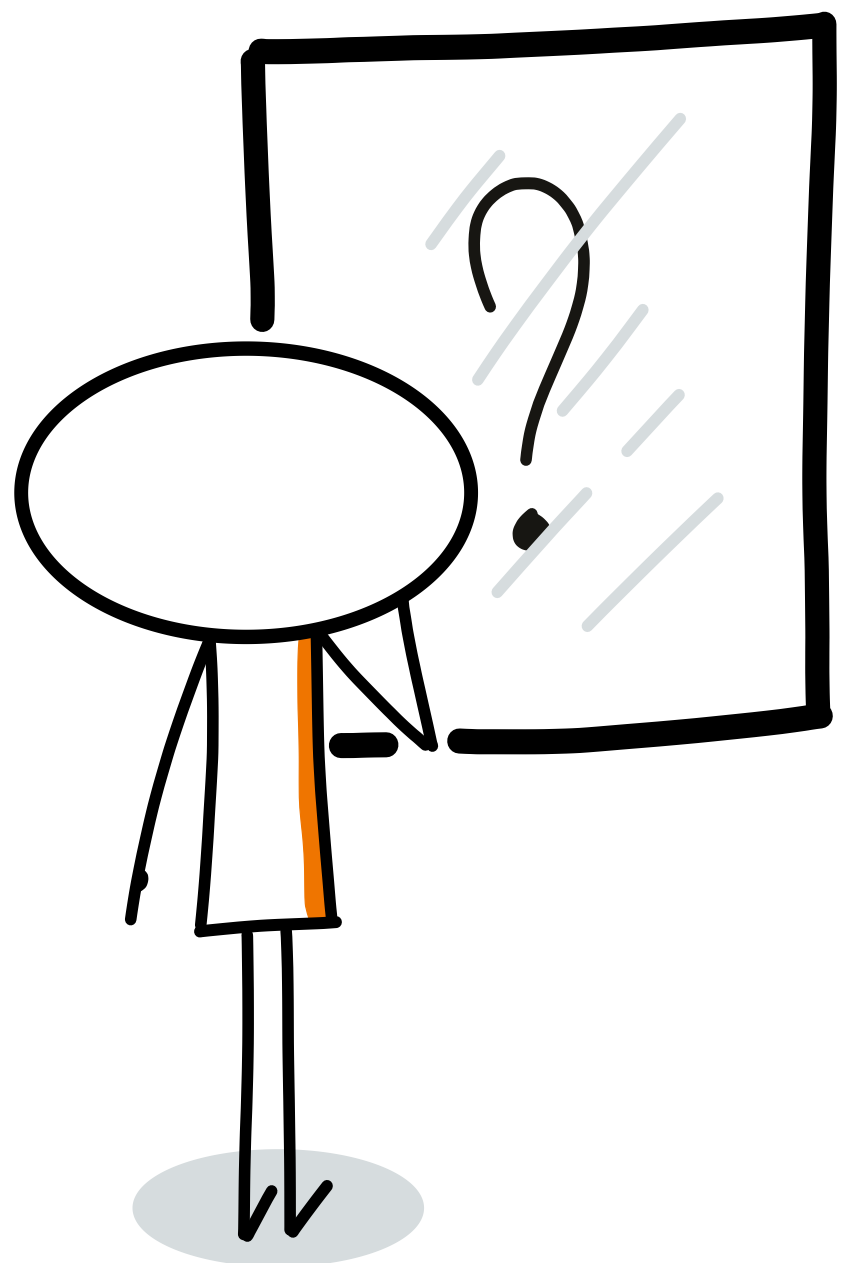

1. Eenzaamheid en isolatie

Het is best lastig hulp te vragen als je die nodig hebt, want iedereen denkt: “oh, ze is een slechte moeder, ze kan dit niet...”

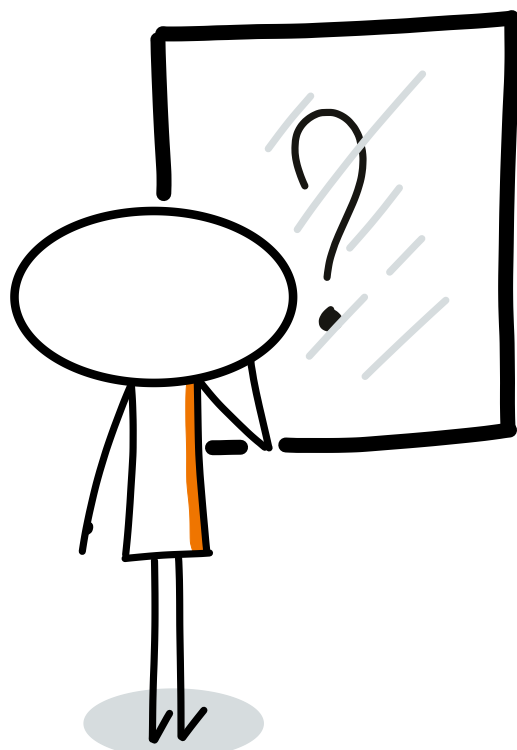
De andere moeders zeiden dat ze mijn privacy niet zouden schenden...
Vervolgens zei één van de moeders tegen haar zoon: “Zijn moeder is gek, je mag niet meer met hem spelen.” Mijn zoon zegt nu altijd dat ik ‘gek’ ben.
Sindsdien heb ik nooit meer vrijwilligerswerk gedaan.

2. Worstelen met de ouderlijke identiteit

Veel ouders internaliseren de vooroordelen. Door *zelfstigma* ontwikkelen ze een negatief zelfbeeld als ouder.

De reacties van anderen versterken de worsteling met de ouderlijke identiteit.

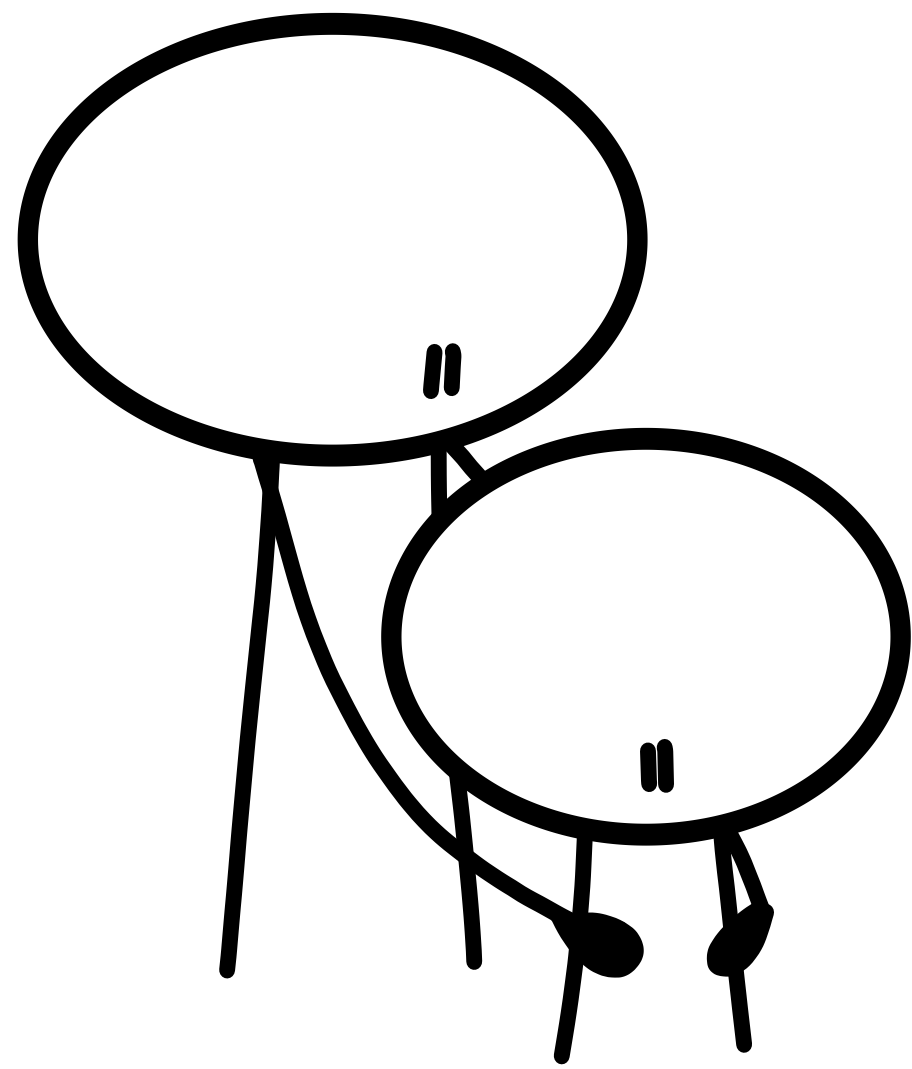
2. Worstelen met de ouderlijke identiteit

‘Het is heel moeilijk, dat mensen over het hoofd zien dat ik ziek ben. Ze laten me niet toe mezelf te zijn; niemand geeft me toestemming om te zeggen dat ik me niet goed voel. Het was fijn geweest, wanneer ze mij volledig zouden zien, in plaats van maar een deel van mij.’

Ik ben de schuld van de problemen van mijn zoon.

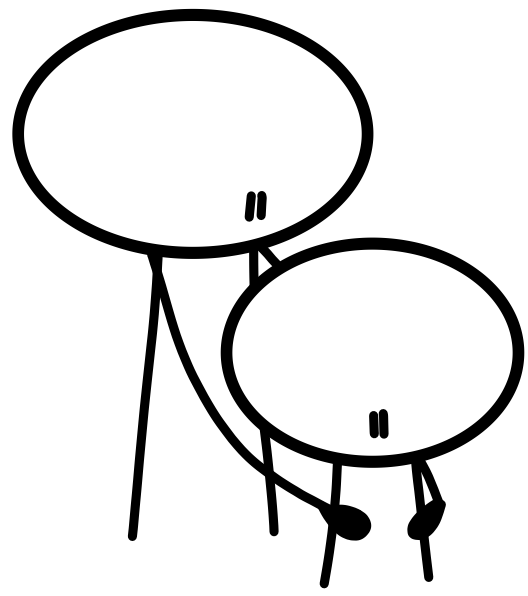
.....Ik faal zowel als persoon en als moeder.

3. De kinderen beschermen

Om hun kinderen tegen *associatief stigma* te beschermen, verbergen ouders hun EPA.

Dit beperkt de mogelijkheden voor zowel ouders als kinderen om steun bij anderen te vragen.

3. De kinderen beschermen

Als andere moeders wisten dat ik een psychische aandoening had, zouden ze hun kinderen misschien niet met de mijne laten spelen.

Ze zouden ons kunnen stigmatiseren door te zeggen: "Wow, ben je geestelijk ziek? Zal je dochter het erven?"....Ze zou er last van kunnen krijgen als ze haar eigen gezin wil stichten.

4. Niet dezelfde rechten en kansen hebben

Door *structureel stigma* is er een verhoogd risico dat de kinderen uithuisgeplaatst worden.

Vanwege de angst voor uithuisplaatsing durven ouders niet om hulp te vragen bij de GGZ.

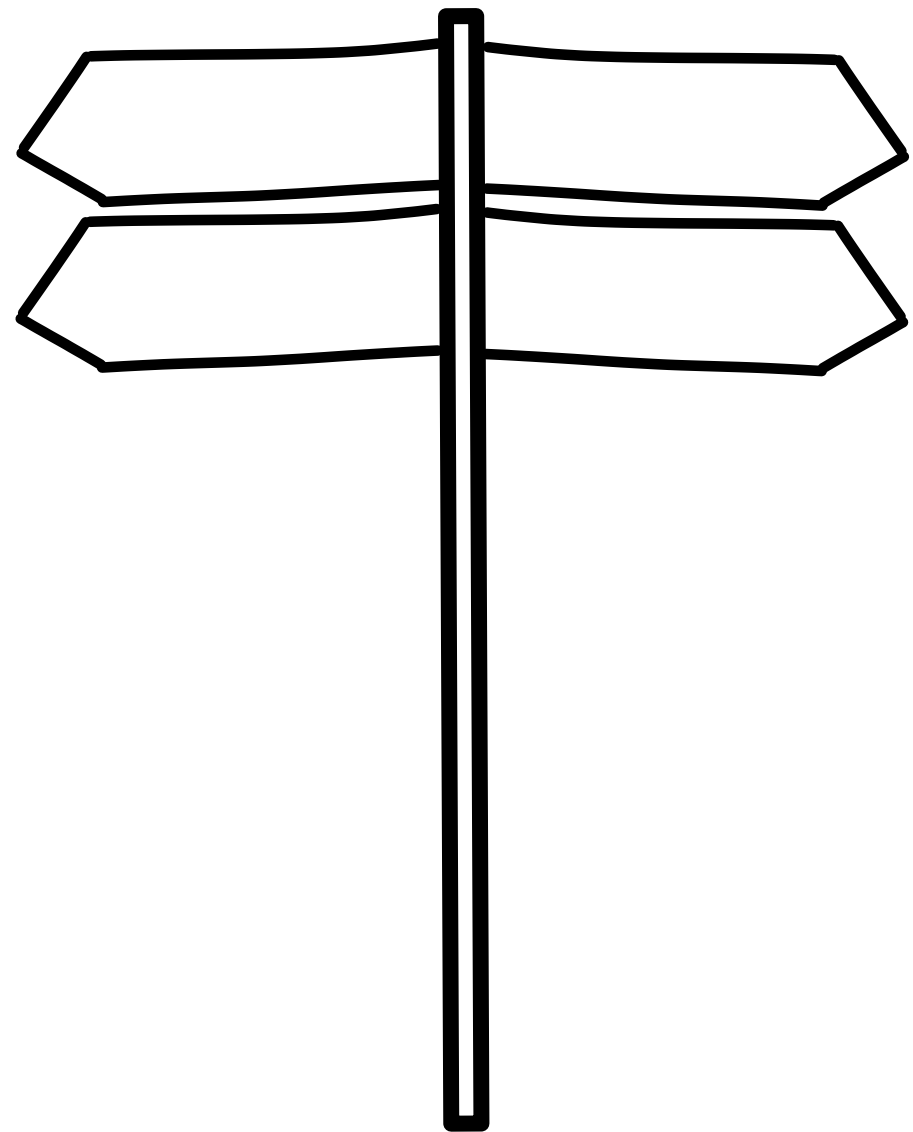

4. Niet dezelfde rechten en kansen hebben

Als je het label 'geestelijk ziek' hebt gekregen, kun je niet voor je kind zorgen..... Ik mag mijn kind niet zien. Ik zit in allerlei juridische procedures. Ik ben aan mijn derde rechter en vijfde advocaat toe. Ik wil mijn zoon terug.

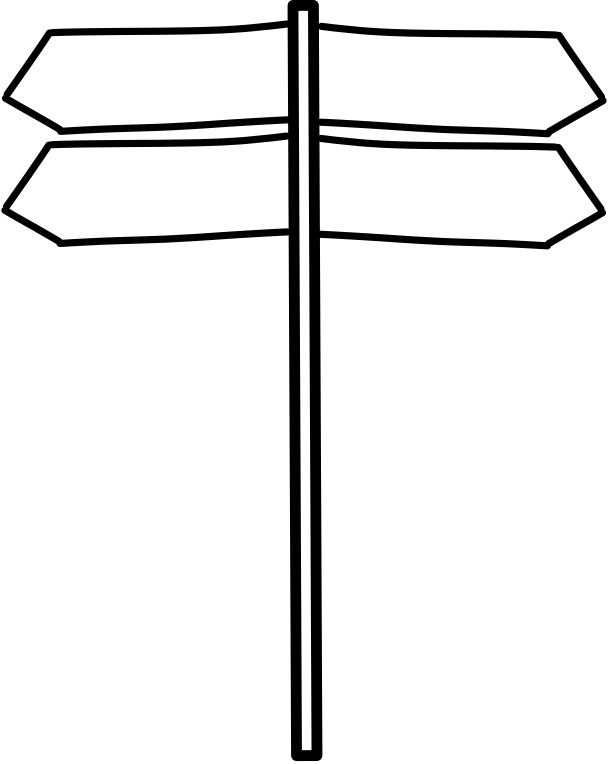
Tja, ik heb de diagnose zelf maar gesteld...Ik wilde niet naar een psychiater toe, omdat ik dacht dat hij me zou opsluiten en ik wilde zelf mijn kinderen opvoeden.

5. Verloren raken in het systeem

De GGZ richt zich voornamelijk op de risico's van de ouderrol, terwijl er nauwelijks aanbod is voor ondersteuning of herstel in de ouderrol.

Ouders weten vaak niet waar ze met deze zorgvraag terecht kunnen.

5. Verloren raken in het systeem

Onze behoeften worden als niet legitiem gezien. Er is geen ondersteuning die aan onze behoeften voldoet en ik weet dat de meeste organisaties de professionals niet opleiden om ons te helpen. Het is alsof het probleem niet bestaat. Er worden geen pogingen door professionals gedaan om ons te helpen als ouder en ons te leren hoe we om moeten gaan met de moeilijkheden die voortkomen vanuit onze psychische aandoeningen.

6. Stigma overwinnen

Om met zelfvertrouwen de ouderrol te kunnen vervullen is het nodig om de psychische aandoening te kunnen accepteren en *(zelf)stigma* te overwinnen.

Dit deel van het herstelproces vergt tijd.

6. Stigma overwinnen

"Vroeger, toen ik niet open was, zei ik niet zo veel over hoe het met me ging...maar nu ben ik het gaan doen, en dus word ik met een heel ander soort respect behandeld

Ik ben klaar met me voor mezelf te schamen in het bijzijn van anderen...ik moest mezelf accepteren... het opende een nieuwe wereld voor me.

Conclusies

Stigmatisering van de ouderrol kan diep ingrijpen op het herstelproces

Stigma belemmert ouders om open te zijn en om hulp te vragen

- steunend netwerk veel gezinnen beperkt

Angst voor uithuisplaatsing is reëel

- belemmert de toegang tot de GGZ

Stigmatisering ouderrol heeft negatieve gevolgen voor ouder, kind en gezin

Hoe kunnen professionals stigma verminderen?

Het begint met bewustwording

Er zijn nog veel vooroordelen over ouderschap bij EPA

- in de maatschappij
- in de opleiding én klinische praktijk

‘Clinician’s illusion’

- maakt dat we minder positief zijn over herstel
- zorgt voor bias bij hulpverleners

Handvatten voor professionals

Voeg in het behandelplan toe:

**“Herstellen in de
ouderrol”**

Inventariseer **samen** met de ouder:

herstel / stigma / risico's

En maak een herstelplan!

Geef :

Psycho-Educatie

Aan: Ouder, gezin en het steunsysteem

- neemt vooroordelen weg
- geeft verbinding
- kan gekoppeld worden aan herstelplan

Ouderrol is en blijft een centraal onderdeel van de identiteit.

Denk daarom ook aan ouders die zijn opgenomen of met uithuisgeplaatste of volwassen kinderen.

www.gezinspsychiatrie.nl

Hartelijk dank voor jullie aandacht!

Cecil Prins-Aardema

Cecil.prins@ggzdrenthe.nl

Blanco slide

Gezinspsychiatrie